

**Briuselis, 2025 m. kovo 14 d.
(OR. en)**

6934/25

**ENV 140
CLIMA 64
COMPET 141
IND 69
FIN 287
ENER 67**

PRANEŠIMAS

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato

kam: Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai

Komisijos dok. Nr.: 6515/25

Dalykas: Švarios pramonės kurso aplinkosauginis aspektas
– Pasikeitimas nuomonėmis

1. Pirmininkaujanti valstybė narė parengė pridedamą pranešimą ir klausimus ministrams, kad jais būtų galima remtis 2025 m. kovo 27 d. Tarybos (aplinka) posėdyje, keičiantis nuomonėmis pirmiau nurodyta tema.
2. Nuolatinių atstovų komiteto prašoma susipažinti su pirmininkaujančios valstybės narės pranešimu bei klausimais ir perduoti juos Tarybai, kad būtų pasikeista nuomonėmis.

Švarios pramonės kurso aplinkosauginis aspektas

- Pasikeitimas nuomonėmis -

Išvadas

2024 m. balandžio mėn. išvadose¹ Europos Vadovų taryba paragino parengti naują Europos konkurencingumo susitarimą. Šis raginimas buvo pakartotas Budapešto deklaracijoje dėl Naujojo Europos konkurencingumo susitarimo, kurią ES vadovai priėmė 2024 m. lapkričio mėn.

Laikydamosi 2024–2029 m. politinių gairių ir remdamosi Enrico Letta ir Mario Draghi pranešimų išvadomis, 2025 m. sausio 29 d. Europos Komisija paskelbė komunikatą „ES konkurencingumo kelrodis“². Komunikate išdėstytos įvairios iniciatyvos, kuriomis siekiama panaikinti atotrūkį inovacijų srityje, parengti bendrą dekarbonizacijos ir konkurencingumo užtikrinimo veiksmų planą, taip pat sumažinti pernelyg didelę priklausomybę ir padidinti energetinę nepriklausomybę ir ekonominį saugumą.

2025 m. vasario 26 d. Komisijos paskelbtas komunikatas „Švarios pramonės kursas. Bendros konkurencingumo ir priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo veiksmų gairės“³ yra viena iš konkurencingumo kelrodyje išvardytų pavyzdinių iniciatyvų. Švarios pramonės kurso tikslas – skatinant naudoti švarias technologijas ir žiedinius verslo modelius užtikrinti, kad ES taptų konkurencingu ir patraukliu gamybos centru.

Bendras konkurencingumo ir priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo planas

Šiuo didėjančių geopolitinių įtampų, lėto ekonomikos augimo ir technologinės konkurencijos laikotarpiu ES turi skubiai pateikti savo pramonės sektoriui tvirtą verslo scenarijų investicijoms į dekarbonizaciją ir įveikti švarių technologijų sektoriaus ir energijai imlios pramonės iššūkius. ES tikslą iki 2050 m. tapti neutralaus poveikio klimatui ekonomika turi papildyti pramonės sektoriui skirta nuspėjama sistema, kuria užtikrinamas jo konkurencingumas ir didinamas ekonominis atsparumas.

¹ Dok. EUCO 12/24.

² Dok. 5785/25.

³ Dok. 6515/25.

Švarios pramonės kurse išdėstyti veiksmai, siekiant dekarbonizaciją paversti augimo varomąja jėga Europos pramonei ir tai daryti jį tvirtai integruojant į pramonės, konkurencingumo, ekonomikos ir prekybos politiką. Siekiant parengti verslo scenarijų, buvo nustatyti šeši veiksniai, susiję su: įperkama energija, eksperimentinėmis rinkomis, finansavimu, žiedišku bei prieiga prie medžiagų, pasaulinėmis rinkomis bei tarptautinėmis partnerystėmis, įgūdžiais.

Kalbant apie prieigą prie **įperkamos energijos** ir remiantis Įperkamos energijos veiksmų planu⁴, švarios pramonės kurse pabrėžiama, *inter alia*, atsinaujinančiųjų išteklių energijos diegimo svarba, elektros energijos pirkimo sutarčių ir sutarčių dėl kainų skirtumo skatinimas ir nuolatinis dėmesys leidimų išdavimui, be kita ko, pramonės sektoriuje.

Siekiant sukurti **stiprias eksperimentines rinkas** Europos švarioms technologijoms ir dekarbonizuotiems produktams, reikia imtis konkrečių priemonių tiek pasiūlos, tiek paklausos srityse. Pramoninis anglies dioksido tvarkymas gali padėti dekarbonizuoti gamybos procesus Europos ekonomikai svarbiuose pramonės sektoriuose ir papildyti kitas dekarbonizacijos pastangas. ES jau įgyvendina keletą politikos krypčių, kuriomis remiamas CO₂ surinkimas, be kita ko, pagal ATLPs direktyvą⁵ ir CCS direktyvą⁶. Be to, siekiant paspartinti anglies dioksido surinkimo ir saugojimo projektus, Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akte⁷ nustatytas ES lygmens tikslas iki 2030 m. pasiekti 50 mln. tonų metinį CO₂ saugojimo pajėgumą. Taip pat numatoma, kad nustatant ES kokybės kriterijus ir stebėsenos bei ataskaitų teikimo procesus, Reglamentas dėl anglies dioksido absorbavimo ir anglies kaupimo ūkininkavimo (CRCF reglamentas)⁸ paskatins investicijas į novatoriškas anglies dioksido absorbavimo technologijas. Tačiau ES turės gerokai padidinti pastangas, kad išnaudotų visą pramoninio anglies dioksido absorbavimo technologijų potencialą.

⁴ Dok. 6601/25.

⁵ 2003 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/87/EB, nustatanti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Bendrijoje ir iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 96/61/EB (OL L 275, 2003 10 25, p. 32).

⁶ 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/31/EB dėl anglies dioksido geologinio saugojimo, iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 85/337/EEB, direktyvas 2000/60/EB, 2001/80/EB, 2004/35/EB, 2006/12/EB, 2008/1/EB ir Reglamentą (EB) Nr. 1013/2006 (OL L 140, 2009 6 5, p. 114).

⁷ 2024 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1735 dėl priemonių sistemos Europos nulinio balanso technologijų gamybos ekosistemai stiprinti sukūrimo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2018/1724 (OL L, 2024/1735, 2024 6 28).

⁸ 2024 m. lapkričio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/3012, kuriuo sukuriamas Sąjungos ilgalaikio anglies dioksido absorbavimo, anglies kaupimo ūkininkavimo ir anglies saugojimo produktuose sertifikavimo sistema (OL L, 2024/3012, 2024 12 6).

Numatoma, kad įgyvendinant Pramoninio anglies dioksido tvarkymo strategiją⁹ bus sudarytos palankesnės sąlygos plėtoti **surinkto anglies dioksido ir ilgalaikio anglies dioksido absorbavimo rinką** ir bus remiamas surinkto anglies dioksido naudojimas įvairesniuose produktuose. Būsime spartesnio pramonės dekarbonizavimo akte bus pasiūlytas savanoriškas pramonės produktų taršos anglies dioksidu intensyvumo ženklas, pradedant plienu. Kartu su viešųjų pirkimų sistemos peržiūra jame taip pat bus pasiūlyti konkretūs kriterijai, kuriais siekiama padidinti dekarbonizuotų produktų, atitinkančių pirmenybės teikimo Europai kriterijus, rinkos paklausą. Komisija taip pat pradės darbą siekdama supaprastinti ir suderinti **anglies dioksido apskaitos metodikas**, kad būtų remiamas švorių produktų kūrimas.

Siekiant pereiti prie švrios energijos reikia **didelių investicijų**, o finansavimą iš viešųjų šaltinių bus labai svarbu papildyti sutelkiant privatųjį kapitalą. Komisija pasiūlys įsteigti Pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo banką, kad būtų sutelkta 100 mlrd. EUR, remiantis finansavimu iš esamų Inovacijų fondo išteklių ir papildomomis pajamomis iš ATLPS dalių, taip pat panaudojant „InvestEU“ ir savanoriškus valstybių narių išteklius. Jis bus grindžiamas konkurencinga atranka, įskaitant sutartis dėl anglies dioksido kainų skirtumo, kartu užtikrinant sąžiningą paramos paskirstymą valstybėms narėms.

Siekiant **apsaugoti ES pramonės šakas, kurioms taikoma ES ATLPS**, nuo nesąžiningos konkurencijos ir užtikrinti **vienodas sąlygas visame pasaulyje**, kartu **skatinant pasaulinį anglies dioksido apmokestinimą**, itin svarbus yra veiksmingas pasienio anglies dioksido korekcinis mechanizmas (PADKM). Vėliau 2025 m. pasiūlymas dėl Reglamento, kuriuo supaprastinamas ir sustiprinamas pasienio anglies dioksido korekcinis mechanizmas¹⁰, bus papildytas visapusiška PADKM peržiūra, kurios metu bus įvertinta, ar jis turėtų būti taikomas papildomiems sektoriams ir galutinės grandies produktams, ir atsižvelgta į anglies dioksido nutekėjimo eksportuojamose prekėse klausimą.

Siekiant švrios pramonės kurse išdėstyto tikslo užtikrinti dekarbonizaciją kartu didinant konkurencingumą, reikia užtikrinti **reguliavimo nuspėjamumą pramonės sektoriams**. Todėl ES turi užtikrinti, kad aplinkos apsaugos srities priemonės, taisyklės ir finansavimas būtų parengti ir peržiūrėti taip, kad jie būtų nuspėjami Europos pramonės sektoriams, siekiant apsaugoti investicijas ir sudaryti sąlygas ilgalaikiam verslo planavimui.

⁹ Dok. 6306/24.

¹⁰ Dok. 6609/25.

Žiediškumas – dekarbonizacijos pagrindas

Perėjimas prie žiedinės ekonomikos ne tik suteikia aplinkosauginės naudos ir remia dekarbonizaciją, bet ir gali **sumažinti ES priklausomybę** nuo žaliavų išorės tiekėjų ir pagerinti pagrindinių medžiagų įperkamumą ir prieinamumą. Perdirbimo ir perdarymo sektorius Europoje sparčiai auga: apskaičiuota, kad Europos perdarymo rinkos žiediškumo potencialas nuo dabartinės 31 mlrd. EUR vertės 2022 m. iki 2030 m. išaugs iki 100 mlrd. EUR ir bus sukurta 500 000 naujų darbo vietų.

Siekiant skatinti žiediškumą ir palengvinti atliekų kaip išteklių tvarkymą Europoje, **neseniai buvo sukurta plati reglamentavimo sistema**. Tvarių gaminių ekologinio projektavimo reglamentu¹¹ siekiama pagerinti ES rinkai tiekiamų produktų žiediškumą, energijos vartojimo efektyvumą, perdirbamumą ir patvarumą nustatant ekologinio projektavimo reikalavimus (potencialiai beveik visiems fiziniams gaminiams). Be to, neseniai priimtuose konkrečiuose produktams skirtuose teisės aktuose, įskaitant Baterijų reglamentą¹² ir Reglamentą dėl pakuočių ir pakuočių atliekų¹³, nustatyti privalomi su perdirbtų medžiagų dalimi susiję tikslai įvairių medžiagų atžvilgiu, kartu užtikrinant, kad ES rinkai pateikti produktai būtų itin tinkami perdirbimui. Galiausiai, Ypatingos svarbos žaliavų akte¹⁴ išdėstytos priemonės, kuriomis siekiama surinkti ir perdirbti atliekas, kuriose yra daug ypatingos svarbos žaliavų. Visa tai papildoma neseniai peržiūrėtas Atliekų vežimo reglamentu¹⁵, kuriuo siekiama ženkliai palengvinti perdirbimui skirtų atliekų vežimą ES kartu ribojant atliekų eksportą už EBPO ribų, kad būtų užkirstas kelias vertingų antrinių medžiagų praradimui.

¹¹ 2024 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1781, kuriuo nustatoma tvarių gaminių ekologinio projektavimo reikalavimų nustatymo sistema, iš dalies keičiama Direktyva (ES) 2020/1828 bei Reglamentas (ES) 2023/1542 ir panaikinama Direktyva 2009/125/EB.

¹² 2023 m. liepos 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/1542 dėl baterijų ir baterijų atliekų, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2008/98/EB bei Reglamentas (ES) 2019/1020 ir panaikinama Direktyva 2006/66/EB.

¹³ 2024 m. gruodžio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2025/40 dėl pakuočių ir pakuočių atliekų, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2019/1020 ir Direktyva (ES) 2019/904 ir panaikinama Direktyva 94/62/EB.

¹⁴ 2024 m. balandžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1252, kuriuo nustatoma saugaus ir tvaraus ypatingos svarbos žaliavų tiekimo užtikrinimo sistema ir kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 168/2013, (ES) 2018/858, (ES) 2018/1724 ir (ES) 2019/1020.

¹⁵ 2024 m. balandžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1157 dėl atliekų vežimo, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1257/2013 ir (ES) 2020/1056 ir panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 1013/2006.

Vis dėlto perėjimui prie žiedinės ekonomikos vis dar trukdo **pralaidumo kliūtys žiedinių produktų ir medžiagų rinkose**. Todėl reikia stimuliuoti rinką skatinant tiek kokybiškų perdirbtų medžiagų tiekimą, tiek antrinių žaliavų paklausą. Komisija švarios pramonės kurse siūlo šį klausimą spręsti derinant teisėkūros priemones – priimti žiedinės ekonomikos aktą – ir kitas iniciatyvas, pavyzdžiui, įsteigti ypatingos svarbos žaliavų centrą ir tarpregioninius žiediškumo centrus.

Klausimai ministrams:

- Ar manote, kad švarios pramonės kurse pasiūlytais veiksmais galima pakankamai remti ES pramonę, kad ji išliktų konkurencinga ir pereitų prie nulinio balanso? Ar manote, kad reikia imtis kokių nors papildomų veiksmų?
- Kaip, jūsų nuomone, Inovacijų fondas ir numatomas Pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo bankas galėtų prisidėti prie šių tikslų įgyvendinimo?
- Su kokiais iššūkiais ir kliūtimis vis dar susiduriama siekiant žiedinės Europos ekonomikos? Ar esama teisės aktų spragų, kurias reikėtų pašalinti siekiant padidinti pakartotinį naudojimą, perdarymą ir perdirbimą ir siekiant sukurti klestinčią antrinių produktų ir medžiagų rinką?
